

Helyi tanterv

a

Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája,
Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája,
Kollégiuma és Gyermekotthona

Értelmileg akadályozottak tagozata

részére

Bevezető

Iskolánk értelmileg akadályozott tagozatán látás- és értelmi sérült gyerekek tanulnak, akik közül többen - részben halmozott sérülésük miatt - mozgásukban is akadályozottak.

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai tantervének legfontosabb alapvetése az egyéni tanulási sajátosságokhoz igazodó, önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás és nevelés megvalósítása. Fontos a képességek minél szélesebb körű kibontakoztatása, a sérülés nyújtotta korlátok és nehézségek, illetve többletfeladatok megismerése mellett az állapothoz igazodó maximális részvétel kialakítása.

Az iskolai képzés alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott, látássérült, adott esetben nehezen mozgó tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

A célok eléréséhez az egyénre szabott, differenciált tervezés-kivitelezés elvét alkalmazva biztosítani kell a személyiség harmonikus fejlődését, meg kell valósítani a hiányosan működő képességek korrekcióját, és az egyénre szabott terápiás eszközökkel, megfelelő gyógypedagógiai eljárások alkalmazásával csökkenteni kell a hátrányokat.

Az általános iskolai képzés legfontosabb feladatai:

- az épen maradt részképességek feltárása és fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, folyamatos motiválás,
- a gyakorlatorientált képzés megvalósítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
- a személyiség gazdagítása az önfogadással, mások elfogadásával, toleráns magatartással,
- az eredményes integráció személyi feltételeinek megteremtése.

Iskolánk különösen nagy hangsúlyt fektet olyan légkör megteremtésére, amelyben mind a tanulók, mind a tanárok és segítők jól érzik magukat, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol a mikroközösség minden tagjára teljes értékű emberként tekintenek, másságát elfogadják.

Jelen helyi tanterv a következő dokumentumok alapján készült:

1. 5/2020 Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012 Kormányrendelet módosításáról
2. Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam (2020)
3. Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához (2020)
4. Iskolánk pedagógiai programja

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája,
Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája,
Kollégiuma és Gyermekotthona

Helyi tanterv

Kommunikáció

/1-8. évfolyam/

2024.

Értelmileg akadályozott látássérült tanulók számára

Bevezetés

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a fogyatékossgal élő gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákhoz való igazodást.

A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátítására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd formai és tartalmi jellemzőinek fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknél megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatok:

- a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére;
- folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét;
- fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját;
- elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

Az értelmileg akadályozott tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra.

A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze.

A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédokban és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat.

Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

Látássérült tanulók esetében a kommunikációfejlesztés kiemelt feladatai közt szerepel a metakommunikáció tanítása. Fogadó félként a látássérült gyermeknek meg kell tanulnia a vokális jeleket is értelmezni, közlőként pedig meg kell tanulnia törekedni a megfelelő térköz szabályozásra, a helyes test- és fejtartásra, valamint a szemmozgások kontrolljára, a tudatos tekintetirányításra is.

A látássérült tanulók általában többet verbalizálnak mint ép látású társaik, azonban a szavak mögött nincs mindig megfelelő tartalom, így a pedagógus feladata, hogy konkrét tapasztalatok, majd reprezentációk útján helyre kerüljenek a megfelelő tartalmak, és felépüljön a fogalmi gondolkodás. Gyengénlátó gyermekeknél magas számban kell használnunk tárgy-kép egyeztetéseket, vak gyermekeknél azonban egyéb, tapintható reprezentációkat kell alkalmaznunk, és sokszor ismételnünk a konkrét tapasztalatot.

A tantárgy tanításánál kiemelten fontos, hogy a diákok minden feladathoz megfelelően legyenek pozicionálva, figyelmet kell fordítani a helyes testtartás és légzéstechnika kialakítására.

A látássérülés és/vagy intellektuális képességzavar kiváltó oka egyaránt érintheti a beszédközpontot és/vagy a beszédmotoriumot, így halmozottan sérült tanulóink között lehetnek beszédprodukcióra nem képes gyerekek. Az ő számukra meg kell találni a megfelelő alternatív és augmentatív kommunikációs utat, melynek segítségével megtapasztalhatják hatásukat a világra, és megfelelő kompetenciaélményekhez juthatnak.

A tantárgy célja

- a kommunikációs kedv felkeltése és növelése
- aktív és passzív szókincs bővítése
- a beszéd kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkciójának fejlesztése
- fogalmi gondolkodás fejlesztése
- szándékkifejezés
- beszédprodukció/közlés
- mondatalkotás/összetett közlés, kérdés

Módszertani alapelvek, specialitások az értelmileg akadályozott, látássérült tanulók esetében

- a nonverbális kommunikáció elemeinek megtanítása
- alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök felhasználása
- akusztikus és taktilis szemléltetés, megtapasztaltatás nagy ismétlésszámban

Óraszámok: Kommunikáció

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelésben* az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A *nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés* területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az *önismeretet és a társas kultúra fejlesztését* a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A *testi és lelki egészségre nevelést* az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A *családi életre nevelést* a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szájat csücsöríteni fúvásban. – Erős levegőfúvás rövid ideig. – Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. – Figyelmét rövid ideig fenntartani. – Megérteni a gesztusok jelentését. 	<ul style="list-style-type: none"> – Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. – Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. – Hallási figyelem fejlesztése. – Hangejtés – magánhangzók ejtése. – Szájállások utánzása. – Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. – Tárgyak megnevezése utánmondással/Tárgyak megjelölése utánzással. – Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). – Tárgyak megnevezése, egyeztetése. – Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. – Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok tárgyakkal/képekkel, képsorokkal. – Egyszerű tárgyolvasás/képolvasás. 	
Fogalmak	A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, hangos – halk, bent, fent, lent, kívül.	

Fejlesztési tevékenységek
Kooperációs képesség kialakítása: testkontaktus létesítése, tudatos tekintetirányításra törekvés.
Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.
Irányított fújás, hangadással kísért fújás.
Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.
Zörejek, hangok felismerése.
Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégen.
Szajállások kitapintásával a szajállások utánzása, a hangok felismerése, megkülönböztetése.
Hívótárgyak alapján hangutánzások.

Tárgy–tárgy-egyeztetés tapintás, megnevezés alapján.
Mondókák mozgásos aktivitással/együttmozgással/utánzó mozgással, ritmizálás, tapsolás.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<p>Udvariassági szokásokat elsajátítani.</p> <p>Elsajátítani és betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét.</p> <p>Elsajátítani a képekkel/tárgyakkal végzendő tevékenységeket.</p> <p>Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit.</p> <p>Kerülni az erőszakot.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi érintkezés. – A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. – Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal/hallás-tapintás útján. – Testkontaktus a félelem oldására. – Kéz gesztusjelei. – Fej gesztusjelei. – Kép/reprezentatív tárgy, mint szimbólum. – Vizuális/taktilis/gesztus jelzések, utasítások, képek/reprezentatív tárgyak/gesztusok. – Iskolai környezet. – Saját név. – Saját jel. – Köszönési formák. – Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). – Érzelmi megnyilvánulások. – A környezet hangjainak felismerése, reakció. – Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. – Egymás megismerése. – A megköszönés gyakorlása. – Konfliktuskerülő viselkedés. – Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. 	
Fogalmak	Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, üdvözlés, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, anyám, várj, majd, nemsokára, választás, sorra kerül, tessék, kérem, Ne toladj! Pakolj el magad után! Sorakozó!	

Fejlesztési tevékenységek
Üdvözlés, belépés kopogás után, köszönés, bemutatkozás.

Szem és tekintet tudatos irányítására törekvés, mozgás követése tapintás/hallás útján. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel.
A kéz gesztusjeleinek bővítése.
Érzelmek, hangulatok felismerése hallás útján. Gesztusok jelentésrétegeinek megértése, felismerése kontrasztos, nagyított képekről (öröm, fájdalom stb.), magyarázat, taktilis-kinesztetikus szemléltetés, bemutatás útján.
Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás.
Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás.
A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával.
Bemutatkozás gyakorlása, névre történő reagálás.
Köszönés különböző formáinak gyakorlása.
Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, tárgyak és cselekvések alapján, megnevezéssel/megjelöléssel.
Bizalom-játék.
Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték).
Társak felismerése, azonosítása hang, ruha, tapintás útján.
Hangforrás keresése hangforrás felismerése.
Napirend, fontosabb állandó események jelzése.
Kép/tárgy, mint jelzés. Kép/tárgy és idő. Kép/tárgy, mint információs eszköz.

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni, megmutatni testrészeit. – Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. – Megérteni és követni a le, fel utasítást. – A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. – A mosdói higiéniét betartani. – Tisztálkodási szokásait 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). – Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. – Téri tájékozódás. – Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. – Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. <p><i>Öltözködés</i></p>		

<p>konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. Zsebkendő használat.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját holmiját felismerni. – Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. – Eligazodni a jelek és fogások között segítséggel. – Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megjelölése/megnevezése együttműködéssel. – Saját ruhadarab felismerése segítséggel. <p>Étkezés</p> <ul style="list-style-type: none"> – Néhány étel felismerése, megnevezése/megjelölése segítséggel. – Alapízék megismerése. – Alapillatok (szagok) érzékelése. – Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása.
Fogalmak	Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.

Fejlesztési tevékenység
Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása.
Testrész megnevezésére a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira.
Kezek, lábak érintése mozgásos gyakorlatok során.
Jobb-bal oldal differenciálása segítséggel.
Térben történő eligazodás.
WC higiénés használatára szoktatás.
Kézmosás pontos menete.
Fésülködés.
Zsebkendőhasználat gyakorlása.
Öltözés-vetkőzés gyakorlása.
Saját fogas (jel), kabát, nadrág, cipő helyének ismerete, megtalálása.
Kabát, sapka, sál önálló felvétele.
Gombolás gyakorlása.
A reggeli ételek megjelölése/ megnevezése, azonosítása.
Szívó-rágó gyakorlatok.
Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása.
Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása.
Tányér, pohár megkülönböztetése.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 19 óra
----------------	------------------------------	-------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nevére reagálni. – Jelét mondani (ha képes rá). – Felismerni személyes tárgyait. – Használt jeleket a tanuló társakhoz rendelni. – Tanárát nevéen szólítani (megjelölni, megszólítani) – Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? – Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. – Tájékozódni az iskola helyiségei között. – Köszönni. – A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket. 	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítségével. – Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. – Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A konyha, szoba berendezési tárgyai. – Használati tárgyak felismerése, megnevezése. – Tárgyak helye a lakásban. – Tárgy – kép egyeztetése. – A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. – Ház – lakás.
Fogalmak	<p><i>Előttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>

Fejlesztési tevékenység
Az osztály berendezési tárgyainak megnevezése/megjelölése.
Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése/ megjelölése, az ott folyó cselekvések lejátszása.
A környezet bejárása, a tárgyak nevének használata/megjelölése, illetve megnevezés alapján azok azonosítása, megmutatása.
Cselekvések helyiséghez rendelése.
Cselekvések személyhez történő rendelése eseménykép/reprezentatív tárgy (pl. fogkefe=fogmosás) alapján.
Tankonyhában, szobában ismerkedés a bútorokkal, eszközökkel, azok pontos

elhelyezkedésével megtapintás, rámutatás útján.
Terítő terítése az asztalra.
Ajtó nyitása, csukása.
Edények rendezése, helyük a lakásban.
Szoba, konyha, fürdőszoba berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása.
A tanult bútorok, eszközök, berendezési tárgyak azonosítása, egyeztetése.
Hangutánzás.
Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása szükség esetén AAK-val.
A konvencionális beszédformák/AAK alkalmazásának kialakítása.
Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.

Témakör	5. Tájékozódás időben		Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. – A téli-nyári időjárási elemeket megkülönböztetni. – Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. – Tájékozódni a napszakokról. – Nagyobb különbségeket észrevenni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. – Tanóra – óraközi szünet – csendes pihenő. – Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. – Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. – Időjárási jelenségek felismerése segítséggel. – Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. 		
Fogalmak	Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i> , reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.		

Fejlesztési tevékenység
Séták alkalmával az évszak tudatosítása.
Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével.
A napszakhoz köthető cselekvések eljátszása.

Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik?
Milyen az időjárás?
Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása.
Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. Hideg, meleg, eső jelzése. Képről/tárgyról az időjárási elemek felismerése.

Témakör	6. Élőlények		Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. – Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). – Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. – Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. – Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. – Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. 	<p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítséggel. – Mese a növényekről. – A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. – Hangutánzó gyakorlatok. – Állatmesék. – Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. 		
Fogalmak	Növények, virágok, illat, <i>ézés, élővilág, íz, zamat, szín (alapszínek), gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik, édes, savanyú, finom, ízes, élő, háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</i>		

Fejlesztési tevékenység
A virágok, növények tulajdonságainak érzékelése, tapintása, szaglása.
Gyümölcsök, zöldségek megnevezése/ megjelölése.
Játékos kertészkedés, részfolyamatokra bontás, szituációs gyakorlatok.
Mesék növényekről (Répamese).

Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban.
Háziállatok és vadállatok felismerése képről/tapintás útján, megnevezése/ megjelölése.
Mesében szereplő állatok kiválogatása.
Szerepjátékok hangutánzással.
Bábozás állatfigurákkal, szituációs játékok., szerepjátékok.
Állatmesék (A brémai muzsikuskok, Kismalac és a farkasok).

Témakör	7. Ünnepek		Javasolt óraszám: 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
– Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez.	<ul style="list-style-type: none"> – Hagyományos ünnepek. – Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. – Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. – Családi ünnepek. – Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. – Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. – Iskolai ünnepek. 		
Fogalmak	Névnap, <i>születésnap</i> , köszöntés- <i>gratuláció</i> , ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, <i>várakozás</i> , <i>hamarosan</i> , <i>nemsokára</i> , <i>ünnep</i> , zászló, <i>hangulat</i> , <i>felvonulás</i> , ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, <i>kellemes</i> , <i>díszes</i> , <i>ritmus</i> .		

Fejlesztési tevékenység
Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak tapintása, megmutatása, megnevezése/ megjelölése.
Húsvéti tojás készítése segítséggel.
Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, gyurmázás, színezés, ragasztás segítséggel.
Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal.
Az ünnep játékos megjelenítése.

Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel.

Készülődés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.

Versek mondása közösen.

A fejlesztés várt eredményei

A tanuló képes

- az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására.
- köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak.

A tanuló képes

- rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani.
- együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni.
- felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.
- rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni.
- érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.
- bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.

2. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. – Pontosan/segítséggel követni a mozgásokat. – Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. – Hangokat eszközökhöz rendelni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. – Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. – Hallási figyelem fejlesztése. – Hangejtés – magánhangzók ejtése. – Szájállások utánzása. – Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. – Tárgyak megjelölése/megnevezése utánmondással. – Főnevek többes száma. – Mellénevek kapcsolása tárgyakhoz. – Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). – Tárgyak megnevezése, egyeztetése. – Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). – Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. – Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. – Vizuális/taktilis emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel/tárgyakkal, képsorokkal/tárgysorokkal. – Egyszerű képolvasás/tárgyolvasás. 	
Fogalmak	A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, <i>belül</i> , <i>érintés</i> , <i>tapintás</i> , <i>szájtér</i> , fent, lent, kívül, <i>kerekítés</i> , <i>résesítés</i> , <i>zönge</i> .	

Fejlesztési tevékenység
Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása.
Kooperációs képesség kialakítása: akaratlagos tekintetirányítás, testkontaktus létesítése.
Zörejek, hangok, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.
Előmutatás/szajállások kitapintása alapján artikulációs mozgások lekövetése.
Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása.

Irányított fújás, hangadással kísért fújás.
Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.
Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén.
Szájállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról; szájállás kitapintással, szájról leolvasással.
Hívóképek/tárgyak alapján hangutánzások.
Tárgy-kép-tárgy egyeztetés rátapintás, rámutatás, megnevezés alapján.
Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?)
Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama.
Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás.
Versek mondása közösen.
Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték (taktilis).
Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. – Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). – Ismerni teljes nevét, tanárát, társait néven nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. – Érzelmeket felismerni másokon, reakciókat, illetve érzelmi megnyilvánulásokat vállalni. – Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. – Fegyelmezetten 	<ul style="list-style-type: none"> – A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. – Mozdulatok szabályozása adott jelre. – Kéz gesztusjelei. – Fej gesztusjelei. – Kép/tárgy mint szimbólum. – Vizuális/taktilis/gesztus jelzések, utasítások, képek/tárgyak/gesztusok. – Társak neve. Nevelő neve. – Saját jel. Társak jele. – A környezet hangjainak felismerése, reakció. – Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. – Testvérek. Nagyszülők. – Egymás megismerése. – A megköszönés gyakorlása. – Konfliktuskerülő viselkedés. – Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. – Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. 	

viselkedni az iskolán kívüli programokon is.	– Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint.
Fogalmak	Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i> , köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém, várj, majd, nemsokára, választás, sorra kerül</i> , tessék, kérem, Ne toladj! Pakolj el magad után! Sorakozó!

Fejlesztési tevékenység	
A kéz gesztusjeleinek bővítése.	
Gesztusok felismerése képekről/ hallás-tapintás útján (öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb.).	
Ütem, intenzitás, időtartam változtatása.	
Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése.	
A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával.	
Társak és tanár néven szólítása/megjelölése.	
Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel/ megjelöléssel.	
Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai.	
Személyes tárgyak közül a tanuló kiválasztja apja, anyja, testvére, gondozói, társai tárgyait. Fényképen (szükség esetén személyes tárgyakkal) megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit, gondozóit, társait.	
Szituációs játékokban, analógiás gyakorlatban az anya-gyerek, apa-gyerek, gondozó-gyerek kapcsolat bemutatása, majd ennek felidézése analógiák segítségével.	
Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben.	
Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján.	
Tárgyolvasás, tárgykirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb.	
A tanulás során használatos tárgyak/jelölések alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).	
Szimbólumok (taktilis/auditív/olfaktoros) keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben.	
Tárgy/hang/szag mint jelzés. Tárgy/hang/szag és idő. Tárgy/hang/szag mint információs eszköz.	

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	Javasolt óraszám: 20 óra
----------------	--	-------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. – Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. – Önállóan fel- és levenni felsőruháit. – Megnevezni/megjelölni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. – Társai kabátját tudja személyhez rendelni. – Eligazodni a jelek és fogasok között segítséggel. – Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). – Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. – Főfogalom alá rendelni az ételeket, képek/tárgyak/egyéb érzékletek alapján. 	<p>Öltözködés</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. – Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. – Saját ruhadarab felismerése segítséggel. <p>Étkezés</p> <ul style="list-style-type: none"> – Néhány étel felismerése, megnevezése/megjelölése segítséggel. – Alapízek megismerése, megnevezése/megjelölése, édes, sós, savanyú. – Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése/megjelölése. – Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. – Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés. 	
Fogalmak	Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.	

Fejlesztési tevékenység
WC higiénés használata.
Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása.
Ruhadarabok megismerése, megmutatása tárgyegyveztetéssel is. Maci, baba öltöztetése segítséggel.
Saját fogas (jel), kabát, nadrág,-tornazsák, cipő helye. Társak jelének megismerése.
Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli.
Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi.
Mások ruháit kiválogatja.
Kabát, sapka, sál önálló felvétele.
Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. Gombolás gyakorlása.
Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése.
Terítéshez használt eszközök elhelyezése.
Ételek, italok azonosítása, felismerése tapintás, szaglás útján, kép alapján.
Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása.
Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése.

Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése.
Ételek csoportosítása játékos formában. Étél-evőeszköz egymáshoz rendelése.
Édességek, levesek, főzelékek megnevezése/ megjelölése, húsok válogatása.

Témakör	4. Tájékozódás térben		Javasolt óraszám: 19 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. – Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. – Megfelelően viselkedni az utcán. – Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. – Ismerni a lámpa jelzéseit. – Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. 	<p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. – Az utca részei: járda, úttest. – A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. – Megfigyelések az utcán. – Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. – Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. – Utazás járművel. <p><i>Vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. <p><i>Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</i></p>		
Fogalmak	<p><i>Elöttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>		

Fejlesztési tevékenység	
Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje, a karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse a tanuló.	
A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendelése.	
Saját, vagy tanuló társ, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással.	
Séta alkalmával a tanuló meghallja, megnevezi, megmutatja a villamost, autóbuszt, autót, kerékpárt.	

Játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb.
A járdán segítőjével együttműködve közlekedik, úttestre figyelemmel lép le.
Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés.
Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk.
Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás).
Szerepjáték: utazás – utas, ellenőr, járművezető.
Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése.
Piacon: hangok azonosítása, nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása.
A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása.

Témakör	5. Tájékozódás időben		Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.		
	Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
	<ul style="list-style-type: none"> – Képről/reprezentatív tárgyról felismerni két ellentétes évszakot. – Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. – Nagyobb különbségeket észrevenni. – A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet/tárgyat/jelzést felmutatni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. – Időjárási jelenségek felismerése segítséggel. – Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. – Végzett cselekvések időtartama. 	
Fogalmak	Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i> , reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.		

Fejlesztési tevékenység
A tanult időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembevétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.).
Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal.
Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése.

Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően.
Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése.
Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása.
Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Éreztekről (hang, illat, bőrérzet, stb.), képekről az időjárási elemek felismerése.
Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megtapasztalása, megfogalmazása, megmutatása.
Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).

Témakör	6. Élőlények		Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). – Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. – Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. – Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. – A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. 	<p>Növények</p> <ul style="list-style-type: none"> – Környezetünkben lévő virágok, növények. – Cserepes virág, udvari dísznövények. Élő virágok. – Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítséggel. – Mese a növényekről. – A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p>Állatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. – Hangutánzó gyakorlatok. – Állatmesék. – Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. – Állatok tápláléka, „lakóhelye”. 		
Fogalmak	Növények, virágok, illat, <i>érzés, élővilág, íz, zamat, szín (alapszínek), gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik, édes, savanyú, finom, ízes, élő, háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</i>		

Fejlesztési tevékenység

Virágok, növények felismerése, megnevezése, ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével.
Tárgyakkal, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése.
Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése.
Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok.
Háziállatok tápláléka.
Bábozás – állatfigurákkal, szituációs játékok, szerepjátékok.
Asztalon állatfigurák keresése, azonosítása, mesékben/képeken állatfigurák felismerése, sorba rendezése.
A valós állat és az állatfigura összevetése (vizuális és taktilis jellemzők megfigyelése, összehasonlítása).
Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre		Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. – Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. – Képen/szituációban megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. – Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. – Kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezni, kérni. 	<p><i>Üzletek – vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. – Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük. <p><i>Munkahelyek – foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. 		
Fogalmak	<i>Élelmiszer, édesség, konzerváru, húсарu, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés, gyalulás, fúrás, ismerkedés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem, bocsánatkérés a társaktól.</i>		

Fejlesztési tevékenység

Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése.
Szaglás, tapintás, ízlelés.
Eladó köszöntése, kérdegetés, kérés, megköszönés gyakorlása.
Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése.
Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyelése.
Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.).
Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása.
Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentesel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel stb.
Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével.
Élethelyzetekben is és kontrasztos képekről is képes a tanuló mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése.

Témakör	8. Ünnepek		Javasolt óraszám: 7 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. – Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban. – Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hagyományos ünnepek. – Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. – Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. – Családi ünnepek. – Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. – Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. – Iskolai ünnepek. 		
Fogalmak	Névnap, <i>születésnap</i> , köszöntés- <i>gratuláció</i> , ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, <i>várakozás</i> , <i>hamarosan</i> , <i>nemsokára</i> , <i>ünnep</i> , zászló, <i>hangulat</i> , <i>felvonulás</i> , ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, <i>kellemes</i> , <i>díszes</i> , <i>ritmus</i> .		

Fejlesztési tevékenység
Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak tapintása, megmutatása, megnevezése/ megjelölése.
Húsvéti tojás készítése segítséggel.
Versek, dalok tanulása, előadása az adott ünnepkörre (karácsony, húsvét, anyák napja, stb.).
Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, gyurmázás, színezés, ragasztás, vágás segítséggel.
Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal.
Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése.
Az ünnep játékos megjelenítése.
Történetek, rövid mesék elmondása képek/tárgyak segítségével különböző ünnepekről.
Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel.
Készülődés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.

Követelmények:

Eredmények a 2. évfolyam végén
<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. <p>Aktív szóincse legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. – együttműködéssel csoportosítani. – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani. – együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni. – érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. – felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat. – rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni. – érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra. – figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást. – bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.

3–4. évfolyam

A tantárgy segíti az *erkölcsi nevelést* az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák, helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A *nemzeti öntudat és hazafias nevelés* a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok és a népszokások megismerésében valósul meg. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az *önismeret és a társas kultúra* fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A *testi és lelki egészségre* nevelés az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával valósul meg.

A *családi életre nevelést* segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a *fenntarthatóság, környezettudatosság* fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

3. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Feladatokat egyre rutinosabban végezni. – Követni az artikulációs mozgásokat. – Megmutatni/megkeresni a megnevezett képet/tárgyat, illetve önállóan megnevezni/megjelölni. – Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani/tárgy tulajdonságait felsorolni. – Analóg mondatokat képezni. – Mimikát, gesztusokat jól utánozni. – Jól használni a metakommunikációs jeleket. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. 	<ul style="list-style-type: none"> – Légző-, szívó-, fújó-, rágógyakorlatok, ajakizomgyakorlatok, nyelvgyakorlatok. – Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. – Tárgyak megnevezése/megjelölése segítséggel. – Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. – Személyes névmás használata. – Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). – Gyűjtőfogalmak körének bővítése. Szókincsbővítés. – Tárgyak, személyek tulajdonságai. – Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. – Ok-okozati összefüggések. 	
Fogalmak	<p>Sor, <i>soralkotás</i>, <i>képsor</i>, <i>azonos (olyan)</i>, <i>különböző (más)</i>, eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete.</p> <p>Tárgy, kép, sor, sok-kevés, <i>figyelem</i>, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.</p>	

Fejlesztési tevékenység
Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tapintással egymás ellenőrzése.
A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása.
Artikulációs mozgások utánzása, zöngé hangoztatása, zenei hangokkal játék.
Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba.
Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése.
Tárgy- vagy képsorok olvasása balról jobbra haladással.
A megnevezett tárgy kiválasztása.

Analóg mondatok alkotása segítséggel.
Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről.
Gyakorlás szituatív helyzetben.
Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása.
Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni családtagjait. – Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. – A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. – Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. – Kapcsolatokat reálisan megítélni. – Megfelelő módon köszönni, felszólítás nélkül. – Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. – Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. – Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. 	<ul style="list-style-type: none"> – Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. – Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. – Mozdulatok értelmezése, utánzása. – Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. – Otthoni és iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. – Szülők neve, testvérek neve, száma (segítséggel), – Cselekvések megnevezése segítséggel. – Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. – A segítség kérésének módjai. – Téri tájékozódás, saját életter helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. – Kapcsolat első lépése: – ismerős gyermekkel, felnőttel, – ismeretlen gyermekkel, felnőttel, – újonnan megismert emberekkel. 	
Fogalmak	<i>Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, csalás, győzelem, vereség, itt-ott, messze-közel, szeret-nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas, szeretnék kimenni.</i>	

Fejlesztési tevékenység
Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, modell, rajz, kép alapján.
Adott érzelem megjelenítése (pl. büszkeség, győzelem stb.).

Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően (külön figyelve a látáshiányból adódó viselkedési tényezőkre - pl. fej lehajtása, háttal beszélés, stb.).
A segítség kérésének gyakorlása szituációs játékok segítségével.
Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása.
Hang/fénykép alapján apa, anya, testvérek, gondozók azonosítása.
Bábokkal lejátszani az egyszerűbb helyzeteket.
Keresztnevet hallás alapján az illető személyhez kötni.
A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása.
Kis csoportban részvétel kulturális és sporteseményeken, viselkedés megfelelő módon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló eligazodik a lateralitás területén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.	
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, szabály- játék, didaktikus játékok. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	
Fejlesztési feladat		Ismeretek – tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> – Időhatározókat és melléknéveket használni. – Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. – Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. – A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. – Az ápolat és ápolatlan (haj), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. – Ismerni saját holmiját. – Gondosan, rendesen öltözni, vetkőzni. – Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. – Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. – Főétkezéseket megnevezni, megmutatni. – Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. – Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és 		<ul style="list-style-type: none"> – Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. – Kézmosás, fogmosás, WC-használat. – Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. – Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. – Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. – Évszakoknak megfelelő öltözködés. – Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. – Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. – Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. – Reggel – reggeli, dél – ebéd, este – vacsora. – Ételféleségek, eszközök csoportosítása. – Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek. – A hetes, napos munkája.

azok megfelelő használatát.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jó étvágyat! Köszönöm! Tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i> , hetes, napos, <i>feladat</i> , terítés, <i>leszedés</i> , finom, <i>folyékony</i> , <i>illatos</i> , kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i> , új, <i>divatos</i> , <i>elavult</i> , <i>régimódi</i> , felsőtest, alsótest, felső végtag, alsó végtag, sovány, kövér, szűk, bő, nagy méret, kis méret, <i>körömápolás</i> , <i>arcápolás</i> , <i>hajápolás</i> , tiszta, piszkos, <i>ápolatlan</i> , <i>egészséges</i> – <i>beteg</i> , <i>kezelés</i> .

Fejlesztési tevékenység
Szemléltető eszközökön, saját magán, társán a testrészek tapintás utáni felismerése, megmutatása és megnevezése.
A testrészek és funkcióik egymáshoz rendelése. Érzékszervek megnevezése/megjelölése.
A testtisztítás folyamatának megbeszélése, bemutatása.
Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása.
Higiénés szokások gyakorlása.
WC-használat helyes sorrendjének megnevezése tárgyak segítségével.
Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.
Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözködés.
Cipzár felhúzása, gombolás. Gallér, zsebek igazítása.
Próbálkozás a ruhák összehajtásával, helyre rakásával. Baba öltöztetése.
Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny).
Nap mint nap közösen és egyenként is, és mint napos, az étkezéssel kapcsolatos teendők és a kulturált étkezés gyakorlása.
Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése, megtartása.
Szokásos ételek megnevezése/ megjelölése.
Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás.
Reggeli, ebéd, uzsonna – szituációs játékok.
Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. Az ételek megnevezése/megjelölése.
A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatai bemutatása.
Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása tárgyak alapján.
A konvencionális beszédformák gyakorlása és tudatos használata: „Jó étvágyat!” „Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”.
Ünnepi szokások kialakítása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.	
Kapcsolódási pontok	<i>Mozgásnevelés:</i> térbeli tájékozódás <i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok <i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok: téri relációk megnevezése <i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék	
Fejlesztési feladat	Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. – Mondataiban használni a bővítményeket. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. – Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. – Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. – Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. – Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. – Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. – Felismerni történetből, könyvből, képről/modellről is a valóságban tapasztaltakat. – Ismerni az iskola utcájának nevét. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. – Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. – A játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel. – Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai között. – A „hol van?” és a „hova való?” megértése. – Képek/tárgyak alapján az ismeretek elmélyítése. – Az iskola környéke. – A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. – Eszközök és azok funkciói. – Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. – Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világos, sötét, kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i> , erős, gyenge; padlás, pince, <i>raktár</i> , fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/hűvös, <i>nedves, hordó</i> , kosár, <i>prés</i> . Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök, evőeszközök</i> , sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i> , pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.	

Fejlesztési tevékenység
Maketten elhelyezkedő/ képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése.

Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba.
Tanórákon és tanórán kívül is a tanulónak kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között.
Kapcsolat keresése más helyiségek különbözőségét, azonosságait illetően.
Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk.
Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása.
Maketten a lakás berendezése, emlékezve, illetve felhasználva saját lakóhelye példáját.
A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése.
A konyhai eszközök szétválogatása és megfelelő helyre történő elpakolása.
Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása.
A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló a változásokat érzékeli.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési célja	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.		
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék <i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor		
Fejlesztési feladat		Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. – Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. – Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. – Automatikusan sorolni a hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre kiválasztani. – Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptárban is. – Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. 		<ul style="list-style-type: none"> – Időfogalmak bővítése. – Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). – Reggel– dél – délután – este, a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. – Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Évszakok, <i>időjárás</i> , tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, <i>viharos</i> , hófehér, jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i> , ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i> , <i>hétféje</i> , <i>pihenőnap</i> , <i>program</i> , nap, <i>felkelő nap</i> , <i>lenyugvó</i>		

	nap.
--	------

Fejlesztési tevékenység
Napszakok jelölése, megnevezése, kép/tárgyválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések.
Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása.
Képes/tárgyas napirend készítése. Képes/tárgyas órarend készítése. Napirend összeállítása.
Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek, megfigyelések gyűjtése.
Képek/tárgyak gyűjtése, szortírozása.
Saját szakköri programjainak naphoz, napszakhoz rendelése.
Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), jellemző tárgyakról az évszakok felismerése, megnevezése. Téli-nyári sportok megnevezése.
Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.	
Kapcsolódási pontok	<i>Ábrázolás-alkítás:</i> növény- és állatábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma <i>Ének-zene:</i> dalok a témákkal kapcsolatban <i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék	
Fejlesztési feladat	Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget kép/tárgy alapján. – Növényeket gondozni. – A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. – Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését. – Egyre hosszabban megfigyelni, 	<p><i>Növények:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. – Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. – Pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. <p><i>Állatok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Baromfiudvar fogalma. Lakóinak 	

<p>összpontosítani.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. – Lehetőség szerint háziállatokat otthon, segítséggel gondozni. – Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. – Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. 	<p>felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok és kicsinyeik, megnevezésük.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Élő, <i>műanyag</i>, illat, íz, <i>zamatos</i>, ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i>, <i>növekedés</i>, <i>hervadás</i>, elpusztul, <i>kihajt</i>, <i>hajtás</i>, ág, <i>rész</i> – egész, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i>, ehető – nem ehető, <i>baromfiudvar</i>, <i>gazdasági udvar</i>, háziállatok, <i>hasznos</i>, kölyök, ellés, fialás, <i>vemhesség</i>, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i>, baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i>, lassú-gyors – <i>fürge</i>, <i>veszélyes</i>, vad, erős-gyenge.</p>

Fejlesztési tevékenység
Az osztályban, folyosón, udvaron található virágok, növények megfigyelése.
Forma egyeztetése, megnevezése, színek neveinek megismerése, színek azonosítása.
Gyümölcsök felsorolása és képekhez/tárgyakhoz rendelése.
A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése.
Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínrre, emléktárgy, fotó, videofelvétel készítése a tapasztaltakról, ezek összehasonlítása, elemzése.
Képeken/tárgyak között/ maketten a tanultak megkeresése, felismerése.
Csoportosítás főfogalmak alá.
Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson a baromfiudvar megtekintése.
Állatok, jellemzőik, hangjuk, mozgásuk stb. megfigyelése.
Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel.
Élő környezetben a legismertebb állatok jellemzőinek, kicsinyeinek megfigyelése, megnevezése/ megjelölése. Összehasonlítás, megkülönböztetés.
Tanórán tárgyak/könyvek alapján a látottak felidézése.
Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése.
Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása.
Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>7. Előkészület a felnőtt életre</p>	<p>Órakeret 24 óra</p>
---	---	-----------------------------------

Előzetes tudás	A tanuló türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Biztonsággal eligazodás a boltban.	
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés: szerepjáték, didaktikus játék</i>	
	Fejlesztési feladatok	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> – Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. – Termékeket megvizsgálni tulajdonságaik alapján. – Megnevezni vagy megmutatni, melyik termék hova tartozik. – Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. – Megnevezni, megmutatni a látottakat. – Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítségével. – A környék különböző üzletei. – Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. – Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. – Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. – Áruféleségek vásárlása, csoportosítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Húsféle, <i>vegyi áru</i> , pékáru, konzervek, <i>papíráru</i> , ital, édesség; <i>iparos, faanyag, kábel, zsinór, áram, veszélyes, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, megrendel, ráfizet, foglalkozás, szakma</i> , titkárnő, <i>adminisztrátor</i> , gondnok, <i>karbantartó, varrónő, műhely, iroda, feladat.</i>	

Fejlesztési tevékenység
Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése, az áruféleségek felsorolása.
Az áruk nézegetése, tapintása, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése.
Szervezett közértilátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele.
Tanár kérésére, útmutatására a tanuló megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal.
Az emberi érintkezési formák gyakorlása: köszönés, kérés, megköszönés.
Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése.
A fizetés módja (készpénz, bankkártya). Csomagolás (ha lehet, nem műanyag zacskó használatával, inkább kosár, textil).

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt
----------------	-------------------	-----------------

		óraszám: 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalomhoz illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	
Kapcsolódási pontok	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> dekoráció, ajándék készítése változó technikával</p> <p>Ének-zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan</p>	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. – Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. – Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. – Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. – Az ünnepek hangulatát átérezni. – Egyre aktívabban bekapcsolódni egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. – Ismerni verset, dalt valamennyi ünnepről. – Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. – Képekről/tárgyakról felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. 		<ul style="list-style-type: none"> – Verstanulás. Dalok tanulása. – Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. – Közös ajándékkészítés. – Terem dekorációjához díszek készítése.
Fogalmak	<p>Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, <i>fegyelmezett</i>, vidám szomorú, <i>boldog</i>, <i>hatalmas</i>, <i>díszes</i>, ajándék, szeretet.</p>	

Fejlesztési tevékenység
Készülődés az ünnepre.
Verstanulás, énekek gyakorlása.
Önálló feladat végrehajtása (ajándék vagy jelkép készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése).
Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése.
Tárgyakról az ünnepek felismerése, azonosítása szóban.
Udvariassági szokások gyakorlása.

Tanulótársaival közösen és egyénileg is versek, énekek tanulása.
Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés.
Kézimunkával hozzájárulás a kellékek elkészítéséhez.
Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása.
A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése.

Eredmények a 3. évfolyam végén

A tanuló képes

- az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra;
- bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán;
- együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket;
- örömmel és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismeri közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről meg tudja mutatni szülei munkáját;
- a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni;
- felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait;
- megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt;
- elvégezni alapvető csoportosításokat;
- egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját.
- együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.
- aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken.

Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséreni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).

4. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Feladatokat egyre rutinosabban végezni. – Követni az artikulációs mozgásokat. – Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). – Megmutatni/megkeresni a megnevezett képet/tárgyat, illetve önállóan megnevezni/megjelölni. – Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. – Analóg mondatokat képezni. – Mimikát, gesztusokat jól utánozni. – Jól használni a metakommunikációs jeleket. – Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. – Mondataiban bővítményt használni. – Képről/tárgyról/eseményről néhány mondatot mondani. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. – Tárgyak megnevezése/megjelölése segítséggel. – Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. – Személyes névmás használata. – Igeragozás (jelen idő, múlt idő). – Gyűjtőfogalmak körének bővítése. Szókincs bővítés. – Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. – Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. – Tárgyak, személyek tulajdonságai. – Ok-okozati összefüggések. 	
Fogalmak	<p>Sor, <i>soralkotás</i>, <i>képsor</i>, <i>azonos (olyan)</i>, <i>különböző (más)</i>, eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete.</p> <p>Tárgy, kép, sor, sok-kevés, <i>figyelem</i>, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.</p>	

Fejlesztési tevékenység
A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása.
Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése.
Artikulációs mozgások utánzása, zöngé hangoztatása, zenei hangokkal játék.
Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba.
Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése.
Tárgyak sokaságával soralkotás.

Eseményről rövid mondat alkotása: alany, állítmány.
Analóg mondatok alkotása segítséggel.
A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése.
Mondatalkotás tárgyról kérdőszó segítségével.
A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben.
Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján.
A tárgy milyenségének megfigyelése, melléknévvel megnevezése.
Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni családtagjait. – Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. – A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. – Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. – Kapcsolatokat reálisan megítélni. – Megfelelő módon köszönni, felszólítás nélkül. – Saját öltözképzésére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. – Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. – Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. 	<ul style="list-style-type: none"> – Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. – Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. – Mozdulatok értelmezése, utánzása. – Családtagok tevékenysége (munkája). – Nagyszülő szóbeli bemutatása/megmutatása fényképről. Makettek/képek, mesék, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. – A válaszok és a valódi események összehasonlítása. – Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. – Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. – A segítség kérésének módjai. – Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. 	
Fogalmak	<i>Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt-ott, messze-közel, szeret-nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes,</i>	

	<i>unalmas, szeretnék kimenni.</i>
--	------------------------------------

Fejlesztési tevékenység
Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol a tanuló.
Tárgyhoz tartozó saját érzések megfogalmazása.
Hang alapján felismert érzelmek megnevezése.
Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése.
Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása.
A közvetlenség és távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében.
Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes.
Közös játék során szabályok betartása, a vereség elviselése, öröm társai sikere fölött.
Mozi-, cirkusz- és színházlátogatások alkalmával érdeklődés, társak és a többi néző zavarása nélkül.
Váljon természetessé, hogy beszélgetés közben egymást türelmesen meghallgatjuk a mindennapi kommunikációban is.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló eligazodik a lateralitás területén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.	
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, szabály- játék, didaktikus játékok. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Időhatározókat és melléknéveket használni. – Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. – Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. – A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. – Az ápolat és ápolatlan (haj), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. – Ismerni saját holmiját. 	<ul style="list-style-type: none"> – Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. – Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. – Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. – Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. – Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Gondosan, rendszeresen öltözni, vetkőzni. – Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. – Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. – Főétkezéseket megnevezni, megmutatni. – Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. – Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. 	<ul style="list-style-type: none"> – Évszakoknak megfelelő öltözködés. – Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. – Ételféleségek, eszközök csoportosítása. – Nyers és főtt ételek.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jó étvágyat! Köszönöm! Tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i>, hetes, napos, <i>feladat</i>, terítés, <i>leszedés</i>, finom, <i>folyékony</i>, <i>illatos</i>, kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i>, új, <i>divatos</i>, <i>elavult</i>, <i>régimódi</i>, felsőtest, alsótest, felső végtag, alsó végtag, sovány, kövér, szűk, bő, nagy méret, kis méret, <i>körömápolás</i>, <i>arcápolás</i>, <i>hajápolás</i>, tiszta, piszkos, ápolat-<i>ápolatlan</i>, <i>egészséges</i>–<i>beteg</i>, <i>kezelés</i>.</p>

Fejlesztési tevékenység	
	A testrészek és funkciók egymáshoz rendelése. Érzékszervek megnevezése/megjelölése.
	A test tisztításának megnevezése, folyamatának bemutatása.
	Higiénés szokások gyakorlása.
	Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.
	Tisztasági felelős a tisztség vállalásával tanulótársai haját, körmét naponta megvizsgálja, jelzi, mit tapasztal.
	Társak arca és/vagy hangja, képek alapján a pozitív és negatív tulajdonságok megállapítása.
	Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása, felismerése tapintás alapján.
	Nap mint nap felsőruházata nevének ismétlése.
	Annak elmesélése, milyen sorrendben öltözött reggel, az alsó-felső fogalmának tudatos differenciálásával.
	Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása: taktilis és vizuális differenciálás.
	A ruhák jellemzőinek önálló megfogalmazása, alapszínek nevének ismerete.
	Divatos és régimódi, fiú- és lányruhák válogatása.

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Tájékozódás térben</p>	<p>Órakeret 20 óra</p>
---	-------------------------------------	-----------------------------------

Előzetes tudás	A tanuló biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.
Kapcsolódási pontok	<i>Mozgásnevelés: térbeli tájékozódás</i> <i>Számolás-mérés: tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok</i> <i>Olvasás-írás: térorientációs gyakorlatok: téri relációk megnevezése</i> <i>Játékra nevelés: szerepjáték, didaktikus játék</i>
Fejlesztési feladat	Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Mondataiban használni a bővítményeket. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. – Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. – Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni. – Felszólítás nélkül, rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). – Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolit, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. – Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. – A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. – Falusi padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból. – Képek/tárgyak alapján az ismeretek elmélyítése. – Eszközök és azok funkciói. – Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? – Utca – közlekedés. Az utcák jellemzői. – Gyalogos- és járműforgalom. – Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fénySOROMPÓ. – Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. – Közlekedési szabályok, viselkedési normák. – Közlekedési és utazási szabályok betartása. – Balesetek megelőzésének feltételei. – Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világos, sötét, kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i> , erős, gyenge; padlás, pince, <i>raktár</i> , fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/ <i>hűvös</i> , <i>nedves</i> , <i>hordó</i> , kosár, <i>prés</i> . Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök, evőeszközök</i> , sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i> , pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.

Fejlesztési tevékenység
Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba.
Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása.
Tanári irányítással padlás megismerése, régi dolgok megfigyelése.
Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése/ megjelölése.

Tárgyak alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel.
Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés.
Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése.
Tárgyak alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése.
A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése.
Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése.
Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata.
Közlekedési eszközök, méreteinek megfigyelése – összehasonlítása, színeik nevének megismerése.
Rendőrös-közlekedéses játékokban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása.
Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlékezésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni.
Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló a változásokat érzékeli.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.		
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék <i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor		
	Fejlesztési feladat	Ismeretek	
	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. – Felismerni képekről, biztonsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. – Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. – Elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. – Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Napok, napszakok. A hét napjai. Hétféje napok. – A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. – Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. – A négy évszak jellemzése. – Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. Évszakok változásainak megfigyelése. 	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Évszakok, <i>időjárás</i> , tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, <i>viharos</i> , hófehér, jég, fürdőzés, napozás, síelés,		

szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i> , ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i> , <i>hétvége</i> , <i>pihenőnap</i> , <i>program</i> , nap, <i>felkelő nap</i> , <i>lenyugvó nap</i> .
--

Fejlesztési tevékenység
Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárban, vagy egyéb helyen, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítségével.
A napszakoknak megfelelő tevékenységek ismerete.
Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában tárgyról/jellemzőkről felidézés, kiegészítve egyéb történésekkel.
Téli-nyári ruhák válogatása, közös halmazba helyezve a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket.
A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel, saját életének eseményei hozzárendelése.
A hétfégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel/tárggyal/illattal.
Heti program összeállítása tárgyias formában, egyszerű jelképekkel.
Tárgyról/emlékezetből a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása.
Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A növények és állatok közötti azonosságok, különbségek megmutatása, megnevezése.	
Kapcsolódási pontok	<i>Ábrázolás-alkítás:</i> növény- és állatábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma <i>Ének-zene:</i> dalok a témákkal kapcsolatban <i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék	
Fejlesztési feladat	Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget tárgy/kép alapján. – Növényeket gondozni. – A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. – Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. – Érteni a rész-egész viszonyát. – Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. – Gondolatokat, élményeket mondatokban megfogalmazni. 	<i>Növények:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Növény részeinek bemutatása, megnevezése/megjelölése. – Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. – Zöldségfélék. – Kertek, virágok. Virágoskerti illatok, színek, formák. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni/megjelölni őket. – Lehetőség szerint háziállatokat otthon, segítséggel gondozni. – Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. – Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. 	<p>Állatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. – Néhány erdei állat bemutatása.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Élő, <i>műanyag</i>, illat, íz, <i>zamatos</i>, ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i>, <i>növekedés</i>, <i>hervadás</i>, elpusztul, <i>kihajt</i>, <i>hajtás</i>, ág, <i>rész</i> – egész, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i>, ehető – nem ehető, <i>baromfiudvar</i>, <i>gazdasági udvar</i>, háziállatok, <i>hasznos</i>, kölyök, ellés, fialás, <i>vehhesség</i>, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i>, baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i>, lassú-gyors – <i>fürge</i>, <i>veszélyes</i>, vad, erős-gyenge.</p>

Fejlesztési tevékenység
Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése, megjelölése.
Élő virágok azonosítása tárggyal.
Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázákban víz cserélése.
Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése.
Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése/ megjelölése.
Kertészkedés (lehetőség szerint: cserépben, virágládában, kiskertben).
Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel.
Állatkerti séta, állatsimogatás.
Háziállatok - vadállatok - kedvenceink: beszélgetés, csoportosítás.
A tanult élőlények tulajdonságai alapján főfogalom alá rendezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Biztonsággal eligazodás a boltban.	
Kapcsolódási pontok	<i>Játékra nevelés</i> : szerepjáték, didaktikus játék	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek	

<ul style="list-style-type: none"> – Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igéket használni. – Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. – Köszönni, kérdezni. – Türelemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy magyaráz valamit. – Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. – Egyeztetni tárgyak/képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. – A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. – Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. 	<ul style="list-style-type: none"> – Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló, különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. – Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. – Asztalos, villanszerelő, kőműves, vízvezeték-szerelő, rádió-, tv-szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. – Iparosok bemutatása élőben és képekről.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Húsféle, <i>vegyi áru</i>, pékáru, konzervek, <i>papíráru</i>, ital, édesség; <i>iparos, faanyag, kábel, zsinór, áram, veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>megrendel, ráfizet, foglalkozás, szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó, varrónő, műhely, iroda, feladat.</i></p>

Fejlesztési tevékenység	
<p>Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatok megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése/ megjelölése.</p>	
<p>A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek meglátogatása.</p>	
<p>Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése.</p>	
<p>Tanári felügyelettel, illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése.</p>	
<p>Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).</p>	

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám:
----------------	-------------------	--------------------------

		20 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalomhoz illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	
Kapcsolódási pontok	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> dekoráció, ajándék készítése változó technikával</p> <p>Ének-zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan</p>	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. – Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. – Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. – Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. – Az ünnepek hangulatát átérezni. – Egyre aktívabban bekapcsolódni egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. – Rövid szereplést, feladatot vállalni a műsorból. – Ismerni verset, dalt valamennyi ünnepről. – Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. – Képekről/tárgyokról felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. 		<ul style="list-style-type: none"> – Verstanulás. Dalok tanulása. – Szereplés az ünnepeken, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. – Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. – Közös ajándékkészítés. – Terem dekorációjához díszek készítése.
Fogalmak	<p>Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, <i>fegyelmezett</i>, vidám szomorú, <i>boldog</i>, <i>hatalmas</i>, <i>díszes</i>, ajándék, szeretet.</p>	

Fejlesztési tevékenység
Készülődés az ünnepre.
Verstanulás, énekek gyakorlása.
Önálló feladat végrehajtása (ajándék vagy jelkép készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése).
Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése.
Tárgyokról az ünnepek felismerése, azonosítása szóban.
Udvariassági szokások gyakorlása.

Tanulótársaival közösen és egyénileg is versek, énekek tanulása.

Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés.

Kézimunkával hozzájárulás a kellékek elkészítéséhez.

Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása.

A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése.

Követelmények

Eredmények a 4. évfolyam végén

A tanuló képes

- az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra;
- a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonzyszavakat és a melléknévfokozást is használni;
- bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán;
- együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket;
- örömmel és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismeri közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről meg tudja mutatni szülei munkáját;
- a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni;
- összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten;
- tájékozódni az intézmény területén;
- a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni;
- felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait;
- összekapcsolni a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismeri a munkanap, pihenőnap fogalmát;
- ismeri a napok sorrendjét;
- megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt;
- elvégezni alapvető csoportosításokat;
- egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját.
- együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.
- aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken.

Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).

5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés*ben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó–rossz, pozitív–negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozik a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A *nemzeti öntudat és a hazafias nevelés* fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az *önismeret és a társas kultúra* fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A *családi életre nevelést* a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A *testi és lelki egészségre nevelés* megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A *fenntarthatóságot és a környezettudatosság* fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényeinek megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A *médiatudatosságra nevelést* a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetészerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

5. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. – Használjon múlt és jövő időt. – Építsen beszédébe viszonyszavakat, következtetéseket. – Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. – Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. – Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. – Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. – Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. – Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. – Szókincsét aktivizálni. – Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. – Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. – Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Helyhatározók gyakorlása. – Mondatbővítés kérdőszó segítségével. – Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. – Igekötéők, módosító szerepük, hatásuk. – Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. – Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). – Tárgyak megnevezése, mondataalkotás, mondatbővítés. – Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. – Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. – AAK használat gyakorlása. 	
Fogalmak	Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájter, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.	

Fejlesztési tevékenység
Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével.
Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondataalkotások során.
A téri relációk használatának elkezdése beszédében.
A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása.
Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása.
Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással.

Hang ciklizálása a ritmusos beszéd elérése érdekében.
Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás.
Cselekvések megfogalmazása szituációkban.
Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel.
Artikulációs mozgások pontos utánpótlása szükség esetén taktilis kontrollal (pl. kézbe beszéléssel).
A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése.
Képekkel/tárgyakkal egyeztetés, azonosítás.
Társak, szülők, gondozók jellemzése szóban és AAK-val.
Tárgyak sorba rendezése, megnevezése.
Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören).
A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal.
Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. – Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. – Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. – Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. – Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. – Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. – A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. – Kulturáltan étkezni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. – Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. – Igényesség a ruházatban. – Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. – Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. – Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). – Megbízások vállalása és teljesítése. – A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. – Az étel kiválasztása és elfogyasztása. 	
Fogalmak	Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeretet, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor,	

	ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.
--	--

Fejlesztési tevékenység
Tárgyakról/képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása.
Helyzetgyakorlatok: (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett).
A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése.
Helyzetgyakorlatok, tárgyak/képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése.
Szerepjáték: vendégségben, vendégfogadáskor.
A kialakult jó szokások további erősítése.
Leesett, otthelyezett tárgyak megőrzése, elrakása.
A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat.
Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben).

Témakör	3. Testünk és a személyes teendők	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. – Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (ízületeket). – Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. – Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat. – A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. – A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. – Saját ruházata anyagát/színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. – Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. – Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. 	<p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkcióik. – Tisztálkodás. Testápolás. – Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. – Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. – A szekrények rendje. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egészséges táplálkozás. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a menük sorrendiségét. – Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – Értetni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hagyományos és ünnepi ételek. – Az egészséges táplálkozás alapelvei. – A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.
<p>Fogalmak</p>	<p>Test-<i>testrész</i>, <i>ízület</i>, <i>bedagadás</i>, fájdalom, láz, betegség, <i>kezelés</i>, orvosság, <i>kenőcs</i>, <i>recept</i>, gyógyítás, <i>türelem</i>, testhelyzet, <i>testtájak</i>, különböző nemű, <i>nemi jellegzetességek</i>, divatos, <i>ósdí</i>, <i>régimódi</i>, fiúslányos, ízlés, gyűjtemény (<i>kollekció</i>), divatbemutató, jelmez, álarc, <i>hagyományos</i>, ízléses-ízléstelen.</p>

Fejlesztési tevékenység	
	Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.
	A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva.
	A jobb-bal, fent-lent és a többi viszonyozót önállóan használja.
	A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.
	A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.
	Tárgyak segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása.
	Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat.
	Önálló öltözés, vetkőzés.
	Beszámol ismereteiről, emlékezetből és tárgyak/képek segítségével (pl. tisztálkodás).
	Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.
	Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása.
	Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.
	Tárgyak/képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.
	Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít.
	Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít.
	Megnevezi/ megjelöli és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket.
	Megnevezi/ megjelöli a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-	Megbízható részvétel a közlekedésben.	

fejlesztési céljai	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Illedelmesen kérdezni. – Segítséget kérni, ha szükséges. – Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. – Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. – Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. – Megkezdett munkáját befejezni. – Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. – Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. 	<p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. – A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. – Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A lakás helyiségei. – Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tömegközlekedés fogalmának kialakítása. – Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. – Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. – Járművek, színterek csoportosítása. – A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.
Fogalmak	Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i> , vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i> , <i>remíz</i> , <i>karbantartás</i> , önállóan, <i>körültekintően</i> , <i>makett</i> , <i>tervrajz</i> , alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.

Fejlesztési tevékenység
Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.
A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetészerű használata.
Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.
Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása.
A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)
Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.
Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel.
A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése/ megjelölése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát.
Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése.
A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban.

A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.
Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait.
Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.

Témakör	5. Tájékozódás időben		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.		
	Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
	<ul style="list-style-type: none"> – Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. – Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. – Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. – Eligazodni az idő fogalmai között. – Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat. – Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. 	<ul style="list-style-type: none"> – Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. – Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. – Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. – Napok, hetek, hónapok, évszakok. – Szünet – nyaralás. – Éjszaka, nappal. – Az óra, perc fogalmának megismerése. 	
Fogalmak	Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.		

Fejlesztési tevékenységek	
Tanári irányítással, reprezentatív tárgyak/képek segítségével az évszakok ismerveinek elmélyítése.	
A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek).	
„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése.	
Iskolai események időrendbe állítása.	
A hallottak/látottak/tapasztaltak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával.	
Hagyományos (nyitható üveges) és digitális órákon az idő leolvasása, napirendi elemhez kötése.	

Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya.

Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, „még hány perccig tart a tanóra” „...”, nemsokára ebédeülnk... “stb. megfigyelések közös megbeszélése.

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tápláléklánc alapjainak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none">– Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban.– Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között.– Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket.– Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket.– Igeközös igéket használni.– Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni.– Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni.– Hosszan figyelni egy-egy dologra.– Tudjon a tanuló állatokat felsorolni.– Számoljon be a kedvenc háziállatról.	<p>Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none">– A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg).– A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása.– Szobanövények ápolása.– Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Háziállatok fogalmának bővítése.– Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros).– A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna.– Csoportosítás kultakaró, táplálkozás szerint.– Mesék, dalok, versek az állatokról.	
Fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.	

Fejlesztési tevékenység
Élő és élettelen megbízható differenciálása. Tárgy-és képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.
Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása.
Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.
Fogalomhoz megfelelő tárgyat/képet rendel.
Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.
Háziállatok neveinek felsorolása.

Háziállatok jellemzése (kültakaró, táplálék, hang stb.).
Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.
Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. – Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. – Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. – Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. – A látottakat önállóan, emlékezte alapján rendszerezni. – Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. – A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. 	<p><i>Üzletek, vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. – Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. – Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. – Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. – Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. – Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. – Megfelel-e az áru minősége? (Csere). – A pénz értéke. 		
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.		

Fejlesztési tevékenység	
Hasonlóságok és különbözőségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között.	
Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása, minőségi kifogás megfogalmazása.	
Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre.	
Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés.	
A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése.	

Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása.
A költekezés megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése.
Kér, kérdez, megnevezi a tapasztaltakat.
Tárgyakon/képeken egyeztet, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat.
Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevének megtanulása.
Érzelmét kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.

Témakör	8. Ünnepek		Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.		
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. – Önálló feladattal készülni az ünnepre. – Himnusz hallgatása alatt vigyázzban állni/egyenesen ülni. – Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. – Örülni társai sikereinek. – Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. – Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. – Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. – Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 		<ul style="list-style-type: none"> – Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. – Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). – Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. – Társak jeles ünnepeinek számontartása. – Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. – Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. 	
Fogalmak	<i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i>		

Fejlesztési tevékenység
Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítséggel.

Figyelmesen hallgatja az ünnepkörökről szóló történeteket.
Tárgyakat gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.
Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan.
Nemzeti nagyjainkhoz és történelmi eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.
Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi.
Felköszöntés, gratuláció, ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).
Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében.
Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.

Eredmények az 5. évfolyam végén

A tanuló képes

- felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra;
- a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében;
- felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat;
- felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit;
- egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni;
- észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni.

Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít.

A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.

A tanuló képes

- együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában;
- aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben;
- a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni.
- Himnusz hallgatása alatt vigyázzban áll.

6. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. – Használjon múlt és jövő időt. – Építsen beszédébe viszonyszavakat, következtetéseket. – Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. – Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. – Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. – Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. – Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. – Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. – Szókincsét aktivizálni. – Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. – Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. – Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Helyhatározók gyakorlása. – Mondatbővítés kérdőszó segítségével. – Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. – Igekötők, módosító szerepük, hatásuk. – Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. – Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). – Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. – Két állítmánnyal mondatok alkotása. – Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. – Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. – Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. – Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. – AAK használat gyakorlása. 	
Fogalmak	Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.	

Fejlesztési tevékenység
Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével.
Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata mondatalkotás során.
A téri relációs szavak használatának bevezetése beszédébe.
A viszonyszavak önálló használata játékban, foglalkozásokon.

A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása.
Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása.
Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással.
Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében.
Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás.
Cselekvéstípusok és -lépések tudatosítása, megfogalmazása szituációkban.
Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel.
Artikulációs mozgások pontos utánzása szükség esetén taktilis kontrollal (pl. kézbe beszéléssel, ajakérintéssel, stb.).
A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése, kivitelezése.
Képekkel/tárgyakkal egyeztetés, azonosítás.
Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban vagy AAK-val.
Tárgyak/képek sorba rendezése, megnevezése.
Telefonbeszélgetés barátokkal, rokonokkal (gyorsan, tömören).
A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal.
Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. – Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. – Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. – Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. – Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. – A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. – Kulturáltan étkezni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. – Nemek közötti kapcsolat. – Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. – Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). – Megbízások vállalása és teljesítése. – Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. – Közintézmények főfogalmának kialakítása. – Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. 	

Fogalmak	Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeretet, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.
-----------------	--

Fejlesztési tevékenység	
Tárgyakról nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása.	
Történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése a történetekben felmerülő problémakörökre.	
Szituációs játékok: Színházba megyünk; milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készülünk?	
Helyzetgyakorlatok, tárgyak/képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése.	
Szerepjátékok: vendégség, vendégfogadás.	
A kialakult jó szokások további erősítése.	
A másik nemmel szembeni viselkedésmódok összegyűjtése és megbeszélése.	
Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése.	
A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat.	
Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, az elemzés elfogadása.	
Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése/meghallgatása, a halottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitaközás.	
Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontos, stb.	
Szervezett kirándulás alkalmával közintézmények meglátogatása.	
Épületek jellegzetességeiről, intézmények sajátosságairól akusztikus és taktilis benyomások szerzése.	
Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézással, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendszerezése, kapcsolódó eszközök, tárgyak megnevezése (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.).	
Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése, azok funkciójáról összefüggő beszámoló készítése, élmények elmondása (pl.: utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fáj a fogam, stb.).	

Témakör	3. Testünk és a személyes teendők	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A test és működésének, valamint az egészségmegőréssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.	

Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. – Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat. – Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. – A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. – Saját ruházata anyagát/színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. – Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. – Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. – Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. – Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. – Ismerni a menük sorrendiségét. – Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). – Tisztálkodás. Testápolás. – A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. – Az ismertebb betegségek és jellemző tünetek. A gyógyulás módja. – Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. – Fiú – lány eltérő fejlődése. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. – Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, felhasználásuk). – Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. – Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. – A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.
<p>Fogalmak</p>	<p>Test-testrészes, ízület, bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, türelem, testhelyzet, testtájak, különböző nemű, nemi jellegzetességek, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lánys, ízlés, gyűjtemény (kollektív), divatbemutató, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.</p>

Fejlesztési tevékenység
Az orvosi szobában a főbb kellék, eszközök megfigyelése.
Fertőző betegségek megnevezése, tünetek felsorolása.
Fiúk és lányok testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).
Dobozból, szekrényből, újságból különlegességek kivétele, kivágása, gyűjtése, táskába tétele.
Saját gondolatok egyre önállóbban megfogalmazása melléknevek segítségével (AAK).
Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos-régimódi; színek; anyag; fiú/lányruhák; felsőruházat-alsóruházat.

Saját ízlés szerinti válogatás kosárból, szekrényből, divatlapokból.
Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.
A ruhanemű megkímélése, gondozása.
Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárak és a konzervek pultjánál.
Segítséggel a tanuló megnevez/ megjelöl különböző mirelit árukat, konzerveket.
Elkészítési módjukról ismertetőt bemutatót hallgat és/vagy néz meg.
Beszámol ismereteiről emlékezetből és tárgyak segítségével.
Az egészséges táplálkozás témakörében tárgyakat gyűjt, és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.
Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen űz.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. – Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. – Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. – Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. – Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. – Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. – Megkezdett munkáját befejezni. – Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. – Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. – Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. – Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. – Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. – Élményeit rajzokkal feldolgozni. 	<p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanterem makettjének elkészítése. – Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. – Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lakóházak típusai. – Jellemző jegyek megfigyelése. – A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. – Egyéb épületek a környéken. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. – Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. – Felkészülés az önálló közlekedésre. 	

Fogalmak	Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i> , vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i> , <i>remíz</i> , <i>karbantartás</i> , önállóan, <i>körültekintően</i> , <i>makett</i> , <i>tervrajz</i> , alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.
-----------------	--

Fejlesztési tevékenység
Makett készítése tanári segítséggel, tárgyakkal differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.
Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.
Képekről/maketről szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.
A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.
Tágabb környezetről sematikus makett/térkép készítése, azon tájékozódás.
A metróval, autóbusszal és vonattal való közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.
Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.
A helyes közlekedés rendszeres gyakorlása párban és önállóan.

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. – Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. – Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. – Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. – Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. – Eligazodni az idő fogalmai között. – Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. – Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. – Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). – Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. – Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). – Az óra, perc fogalmának megismerése. – Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. – Az életút. Az élet végessége. – Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. 	

Fogalmak	Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.
-----------------	--

Fejlesztési tevékenység
Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása.
„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” mondatok értelmezésével az idő múlásának megfigyelése.
Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása.
A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fi tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése.
Események időrendbe állítása tárgyak/képek segítségével.
A hallottak/látottak/tapasztaltak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával.
Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés.
Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tápláléklánc alapjainak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. – Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. – Önállóan próbálni megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. – Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. – Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. – Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. – Igekötős igéket használni. – Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. – Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. – Hosszan figyelni egy-egy dologra. 	<p style="text-align: center;">Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. – Gabonafélék megismertetése, felhasználása. – Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. – Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. – Földünkön élő változatos növényvilág. – A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. – Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. – Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. – Számoljon be a kedvenc háziállatról. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hobb állatok. – Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. – Más földrészek állatai.
Fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.

Fejlesztési tevékenység
Élő és élettelen megbízható differenciálása. Tárgy/képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.
Filmen vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.
Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.
Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.
Fogalomhoz megfelelő tárgyat rendel.
A fagyasztást, hűtést és tartósítást üzemplátogatás során megfigyeli.
Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri.
Távoli földrészek növényvilága: képek, filmek megtekintése a témában.
Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.
Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal.
Állatok tulajdonságai, csoportosításuk.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. – Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. – Saját véleményét kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). – Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. – Megmondani kérdésre saját nevét, 	<p><i>Foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. – Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. – További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. – Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. – TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. – Minden munkában van szépség és 	

<ul style="list-style-type: none"> – születési helyét és idejét. – Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). – Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. 	<ul style="list-style-type: none"> – hasznosság. – Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. – Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása.
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.

Fejlesztési tevékenység
Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése.
Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeinek megfigyelése: pl. orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász, stb.
Mesealakok foglalkozásának felismerése.
Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által.
Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat.
Szülei/nevelői külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi. (Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés).

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. – Önálló feladattal készülni az ünnepre. – Himnusz hallgatása alatt vigyázzban állni. – Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. – Örülni társai sikereinek. – Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánózni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. – Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. – Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. – Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. – Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. – Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). – Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. – Társak jeles ünnepeinek számontartása. – Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. – Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. 	

Fogalmak	<i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i>
-----------------	---

Fejlesztési tevékenység
Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítségével.
Figyelmesen hallgat ünnepkörökhöz tartozó történeteket.
Tárgyakat gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.
Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan.
Nemzeti nagyjaink és történelmi eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.
Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi.
Felköszöntés, gratuláció, ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).
Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében.
Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.
Versenyekre, vetélkedőkre készül.
Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban.
Történelmi tárgyak megfigyelése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.

Eredmények a 6. évfolyam végén
<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani; – bővítménnyel mondatot alkotni; – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni; – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra; – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében; – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat; – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit; – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni; – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben; – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít. Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri. A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál;

- az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni;
- mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni;
- főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján;
- együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában;
- aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben;
- legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím);
- a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni.
- Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.

7–8. évfolyam

A tantárgy az *erkölcsi nevelést* a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó–rossz, pozitív–negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül, a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletességgyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* fejlesztését a közösség hagyományainak megismertetésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére neveléssel. Elősegíti népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlását, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerését, megnevezését, jelentőségük felismerését, a magyar nemzeti kultúra megkülönböztetését más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelést* segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az *önismeret és a társas kultúra* fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A *családi életre nevelést* a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy tanítása a *testi és lelki egészségre* nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* kompetenciaterület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A *fenntarthatóság és környezettudatosság* céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységekre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek

felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság) segít elérni.

A *pályaorientáció* alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A *gazdasági és pénzügyi nevelést* a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az *infokommunikációs eszközök* megismerését, rendeltetésszerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését. Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a *tanulás tanítását* az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával történő ösztönzéssel, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésével, elsajátításával. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődést, az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

7. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. – Szókincs bővítése és pontosítása. – Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. – Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. – Analóg mondatokat alkotni. – Önmagát és környezetét reálisan értékelni. – Törekvés érthető, összefüggő beszédre. 	<ul style="list-style-type: none"> – Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. – A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <p><i>Hangtan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok). – Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><i>Szótan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). <p><i>Igeragozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. – Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata. <p><i>Mondattan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kijelentő mondat, kérdő mondatok. – Bővített és összetett mondatok. – Állító és tagadó mondatok. 	
Fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, súgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>	

Fejlesztési tevékenység
Artikulációs gyakorlatok.
Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata.
Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése.
Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint.
Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése.
Cselekvések megnevezése.
Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.

A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése.
Történetekből, képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval.
Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben.
Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre.
A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése.
Élőben és felvételnél hallgatott beszéd módok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Törekvés a kulturált, ápolt megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat. – Tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. – Megítélni a látott helyzetek motivációját. – A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni. – Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. 	<ul style="list-style-type: none"> – Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése. – Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) – Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) – Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. – Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). – Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. – Gesztikulálás. – Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). – Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). – Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevételével. – Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. – Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. – Kézfogás. Puszi. – Bemutatkozás – bemutatás. – Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős). 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. – Vendégségben. – Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. – Ajándék átadás és átvétel. – Ajándék kiválasztásának szempontjai. – Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. – Felkérés táncrea, elköszönés, udvarias visszautasítás.
Fogalmak	<p>Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet.</p> <p>A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.</p>

Fejlesztési tevékenység	
Helyzetgyakorlatok, átélt esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben.	
A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása.	
Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása.	
A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása.	
A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése.	
Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása.	
Helyzetgyakorlatok.	
Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszédal).	

Témakör	3. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tárgyalt eseteket megérteni. – A tanuló erkölcsi érzéke helyesen működjön. – Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. – Személyes véleményt 	<p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). – Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). – Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). – Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. 	

<ul style="list-style-type: none"> alkotni. – Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. – Gondjait megosztani. – Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. 	
Fogalmak	Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.

Fejlesztési tevékenység
Tapasztalat alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése.
A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása.
Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?).
Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre.
Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása segítségével.

Témakör	4. Társas kapcsolatok	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. – Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. – Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai). 	<p>Kapcsolatok az osztályközösségben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Barát – haragos. – Felnőtt – tanuló. – Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). <p>Kapcsolatok az intézmény helyszíneivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása). – Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). <p>A nemek közötti kapcsolat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. – Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. 	
Fogalmak	Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás,	

	szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.
--	--

Fejlesztési tevékenység	
A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban.	
Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint.	
Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.).	
Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése.	
A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése.	
Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban.	
Telefonálás gyakorlása fiktív, kialakított és valós helyzetekben.	
Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.	

Témakör	5. Médiaismeret	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kísérni. – A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. – Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! – Baleset- és rongálás mentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. – Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. <ul style="list-style-type: none"> – Törekedni az önkorlátozásra. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. – Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). – Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. – Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). – A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás stb.). – Véleményalkotás, vitakészség alakítása. 	
Fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> – A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. 	

	Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.
--	--

Fejlesztési tevékenység	
Online műsorúság használata (időpont, műsor keresése) olvasó programmal.	
A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése.	
Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek.	
Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás (lappal).	
Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel.	
Műsorúságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, az információk megbeszélése, mérlegelés megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).	

Eredmények	
<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra); – helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni; – a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani; – elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzéklni a személyes tér határait; – önmaga és mások viselkedését igazságosan megítélni; – önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni; – hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit; – a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni; – őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel; <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben; – a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni; – kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát; 	

8. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. – Szókincs bővítése és pontosítása. – Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. – Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. – Analóg mondatokat alkotni. – Önmagát és környezetét reálisan értékelni. – Törekvés érthető, összefüggő beszédre. 	<ul style="list-style-type: none"> – Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. – A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <p><i>Hangtan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok). – Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><i>Szótan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). – Határozószó (viszonzavak). – Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. <p><i>Igeragozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. – Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata. <p><i>Mondattan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kijelentő mondat, kérdő mondatok. – Bővített és összetett mondatok. – Állító és tagadó mondatok. – A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. 	
Fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, súgás.</p> <p>Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések.</p> <p>A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>	

Fejlesztési tevékenység
Artikulációs gyakorlatok.
Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata.
Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése.
Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint.
Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése.
Cselekvések megnevezése.

Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.
A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése.
Történetekből szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval.
Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben.
Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre.
A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése.
Élőben és felvételnél hallgatott beszéd módok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.
Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása.
Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása.
Két tárgy, személy összehasonlítása önállóan, megadott szempontok alapján.
Három tárgy vagy személy összehasonlítása önállóan, megadott szempontok alapján.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat. – Tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. – Megítélni a látott helyzetek motivációját. – A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni. – Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. 	<p>Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) – Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) – Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. – Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). – Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. – Gesztikulálás. – Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). – Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). – Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. – Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integretés, mint köszönési forma. – Kézfogás. Puszi. – Bemutatkozás – bemutatás. – Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős). – Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. – Vendégségben. – Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. – Ajándék átadás és átvétel. – Ajándék kiválasztásának szempontjai. – Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. – Felkérés táncre, elkészítés, udvarias visszautasítás.
Fogalmak	<p>Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet.</p> <p>A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.</p>

Fejlesztési tevékenység	
Helyzetgyakorlatok, hallott, látott esetek (mese, történet, fotó, videó) megbeszélése a témákkal összefüggésben.	
A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása.	
Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása.	
A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása.	
A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése.	
Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása.	
Helyzetgyakorlatok.	
Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszédal).	

Témakör	3. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	

<ul style="list-style-type: none"> – A tárgyalt eseteket megérteni. – A tanuló erkölcsi érzéke helyesen működjön. – Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. – Személyes véleményt alkotni. – Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. – Gondjait megosztani. – Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. 	<p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. – Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. – Magán- és hivatalos jelleg elkülönítése. – Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. – Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (Önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola.) – Személyes adatok és iratok kezelésének módja. – Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet? – Segítségkérés – személyi segítő.
<p>Fogalmak</p>	<p>Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.</p>

Fejlesztési tevékenység	
<p>Film, mese, képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése.</p>	
<p>(Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl című rajzfilm epizódjai, Frakk-filmek, Magyar népmesék).</p>	
<p>A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása.</p>	
<p>Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?).</p>	
<p>Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre.</p>	
<p>Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.</p>	
<p>Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs).</p>	

Témakör	4. Társas kapcsolatok	Javasolt óraszám: 35 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági 	<p>Nonverbális kommunikáció és illemszabályok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Arcmimika differenciált észlelése. – Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. 	

<p>formulákat.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. – Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai). 	<ul style="list-style-type: none"> – Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. – Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. – Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). – Különböző társasági körök. – Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. – A telefonálás illemszabályai. – Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). – Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre stb.).
--	--

Fejlesztési tevékenység
A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban.
Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tapintással.
Egymás arckifejezésének kitalálása és utánzása jellemzés alapján.
Arckifejezés, testtartás felvétele, majd annak elemzése. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel.
Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése.
Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban.

Témakör	5. Médiaismeret	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. – Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kíséreni. – Helyesen viselkedni a könyvtárban. – A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. – Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! 	<ul style="list-style-type: none"> – Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). – Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). – Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. – Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. – Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). – Véleményalkotás, vitakészség alakítása. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Baleset- és rongálás mentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. – Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. – Törekedni az önkorlátozásra. 	
Fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> – A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.

Fejlesztési tevékenység
A hallottak alapján megpróbálni utánozni a beszélőt, testhelyzetet, mimikát felvenni.
A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl. hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ?).
Cím, író szerinti keresés – az abcérend szerinti tájékozódás (lappal).
Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel.
Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, az információk megbeszélése, mérlegelés megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).

Összegzett tanulási eredmények a 8. évfolyam végén

A tanuló képes

- verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra);
- mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében;
- helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni;
- megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzéke kialakult;
- a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani;
- elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait;
- önmaga és mások viselkedését igazságosan megítélni;
- önmagát és környezetét reálisan értékelni;
- önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni;
- személyes véleményalkotásra;
- hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit;
- a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni;
- őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel;
- az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést.

A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik.

A tanuló képes

- az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben;
- megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni;
- az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során;
- a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni;
- kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát;
- megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.